



MINISTER ROLNICTWA
I ROZWOJU WSI

PA ws-070-54/06 (1286)

KANCELARIA SENATU
BIURO PRZESYLANE

wplynelo dn. 29.09.06

nr. 5136 podpis.....

Warszawa, 2006-09- 28

1
SEKRETARYAT 10.09
Biura Prac Senackich
Wplynelo dn. 2.10.06
nr. 7097 podpis.....
Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

Odpowiadając na Pana pismo z dnia 30 sierpnia 2006 r. znak: BPS/DSK-043-580/06, przy którym przekazane zostały dwa oświadczenia złożone przez senatora Mirosława Adamczaka, uprzejmie wyjaśniam, co następuje.

Ad 1 - renty strukturalne.

W ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 jednym z działań, które będą realizowane są renty strukturalne. Podstawowe założenia, jak również zakres i cele działań PROW 2007-2013 zostały określone w rozporządzeniu Rady (WE) nr 1698/2005 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW). W budżecie PROW na lata 2007-2013, według wstępnej alokacji, na działanie renty strukturalne przyznano 787 600 000 EUR, w tym 590 700 000 EUR z funduszu EFRROW. Liczba rent strukturalnych przyznawanych w nowym okresie będzie ograniczona wielkością tej kwoty.

Celem tego działania ma być znacząca poprawa struktury agrarnej kraju oraz przyspieszenie procesu wymiany pokoleniowej wśród osób prowadzących gospodarstwa rolne, a także poprawa rentowności i konkurencyjności gospodarstw poprzez przejmowanie gospodarstw przez osoby dobrze przygotowane do zawodu rolnika.

W nowym okresie programowania zmiany dotyczyć będą przede wszystkim poziomu wsparcia w ramach działania oraz kryteriów dostępu do działania.

Pomoc finansowa w ramach tego działania ma formę płatności wieloletniej, wypłacanej co miesiąc, maksymalnie do osiągnięcia przez beneficjenta 65-ego roku życia. Zakłada się, że wysokość renty strukturalnej będzie wynosiła 150% kwoty najniższej emerytury. Renta może być zwiększona o 100% kwoty najniższej emerytury poprzez dodatek na małżonka. W nowym okresie programowania do złożenia wniosku uprawniony będzie producent rolny, który posiada gospodarstwo rolne o powierzchni co najmniej 3 ha użytków rolnych, albo 1 ha użytków rolnych w województwie małopolskim, podkarpackim, śląskim i świętokrzyskim. Wybrano 4 województwa, które mają najniższą średnią wojewódzką, w których występuje największe rozdrobnienie gospodarstw indywidualnych o powierzchni powyżej 1 ha użytków rolnych, a jednocześnie wprowadzono zasadę, że w przypadku przekazania gospodarstwa na powiększenie innego gospodarstwa (nie licząc działki, którą producent rolny może sobie pozostawić), powierzchnia gospodarstwa po powiększeniu nie może być mniejsza niż średnia powierzchnia gospodarstwa w województwie lub w kraju, gdy średnia wojewódzka jest wyższa od krajowej – co powinno wpłynąć na poprawę struktury agrarnej. W przypadku przekazania gospodarstwa rolnego na rzecz następcy gospodarstwo musi być przekazane w całości temu następcy w sposób trwały. W przypadku przekazania gospodarstwa zstępnym nie obowiązuje warunek dot. przekazania gospodarstwa o powierzchni co najmniej równej średniej wojewódzkiej lub średniej krajowej. Nowością jest konieczność przedstawienia przez następcę planu rozwoju przejmowanego gospodarstwa.

Jednocześnie pragnę wyjaśnić, że założenia PROW na lata 2007-2013, w tym dotyczące działania renty strukturalnej, przed zaakceptowaniem ich przez Radę Ministrów, zostały przesłane do szerokich konsultacji, w tym społecznych - ze wszystkimi organizacjami społeczno- zawodowymi rolnictwa, co pozwoliło na wypracowanie optymalnych rozwiązań.

Ad 2 – ubezpieczenie społeczne rolników.

System rolniczego ubezpieczenia społecznego został utworzony w 1977 r., kiedy to pod administracją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i urzędów gmin, powstał system zaopatrzenia emerytalnego dla rolników. Podstawy do stworzenia tego systemu zostały uregulowane ustawą z dnia 27 października 1977 r. o zaopatrzeniu emerytalnym oraz innych świadczeniach dla rolników i ich rodzin (Dz.U. Nr 32, poz. 140). Zgodnie z przepisami tej ustawy jednym z warunków do przyznania renty lub emerytury był wymóg przekazania następcy lub Państwu gospodarstwa rolnego. Powyższa ustawa zmierzała do przebudowy strukturalnej poprzez koncentrację ziemi i zmiany demograficzne wśród rolników w wyniku przekazywania gospodarstw młodszym następcom. Wcześniej rolnicy w ogóle nie byli objęci systemem ochrony społecznej. Tylko tym, którzy przekazali swoje gospodarstwa rolne na

rzecz skarbu państwa, wypłacana była dożywotnia emerytura bądź renta inwalidzka. W ten sposób rolnicy mogli przekształcić swoje nieruchomości, w szczególności ziemię w aktywa finansowe, czyli dożywotnie świadczenia emerytalno-rentowe wypłacane przez państwo.

Następna ustawa z dnia 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin (Dz.U. Nr 40, poz. 268, z późn. zm.), wyeliminowała wiele mankamentów poprzedniego aktu prawnego z 1977 r. Wyszła ona poza krąg zaopatrzenia emerytalnego, związanego z przekazaniem gospodarstwa państwu. Nadal jednak uzyskanie prawa do renty i emerytury uzależnione było od przekazania gospodarstwa.

Zgodnie z przepisami obecnie obowiązującej ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U. z 1998 r. Nr 7, poz. 25, z późn. zm.), odstąpiono od warunku przekazania gospodarstwa rolnego jako przesłanki nabycia prawa do renty lub emerytury rolniczej. Przyjęto dwoistą konstrukcję świadczenia emerytalno-rentowego, mającą pełnić funkcje socjalno-produkcyjne. Rolnicza emerytura lub renta składa się obecnie z części składkowej i uzupełniającej. Nabycie prawa do części składkowej uwarunkowane jest posiadaniem określonego stażu ubezpieczeniowego i osiągnięciem wieku emerytalnego lub niezdolności do pracy, a jej wymiar zależy od liczby lat podlegania ubezpieczeniu. Natomiast nabycie prawa do części uzupełniającej świadczenia uwarunkowane jest zaprzestaniem prowadzenia działalności rolniczej. W ten sposób ustawodawca nie rezygnując z gospodarczych funkcji systemu ubezpieczeniowego, punkt ciężkości przesunął z rozporządzania własnością ziemi na stymulowanie przemian pokoleniowych w rolnictwie. Argumentem przemawiającym za stworzeniem dla ustawodawcy, możliwości realizowania za pomocą tej ustawy celów pozaubezpieczeniowych jest fakt, iż fundusz emerytalno-rentowy, z którego wypłacane są emerytury i renty rolnicze dotowany jest z budżetu państwa w około 96 %.

Zgodnie z art. 28 ust. 4 pkt 1 powyższej ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, uznaje się, że emeryt lub rencista zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, jeżeli ani on, ani jego małżonek nie jest właścicielem (współwłaścicielem) lub posiadaczem gospodarstwa rolnego w rozumieniu przepisów o podatku rolnym i nie prowadzi działu specjalnego, nie uwzględniając m.in. gruntów wydzierżawionych, na podstawie umowy pisemnej zawartej co najmniej na 10 lat i zgłoszonej do ewidencji gruntów i budynków, osobie niebędącej:

- a) małżonkiem emeryta lub rencisty,
- b) jego zstępnym lub pasierbem,
- c) osobą pozostającą z emerytem lub rencistą we wspólnym gospodarstwie domowym,
- d) małżonkiem osoby, o której mowa w lit. b) lub c).

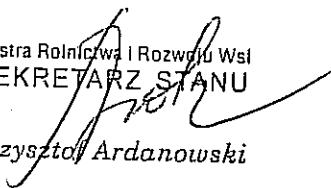
Wymóg wydzierżawienia gospodarstwa na tak długi okres nie tylko jest pozostałością wcześniejszych regulacji prawnych, gdzie jak wyżej przedstawiono, wymogiem uzyskania prawa do świadczeń emerytalno-rentowych było wyzbycie się gospodarstwa rolnego, ale również chroni interesy dzierżawcy. Zbyt krótki okres dzierżawy jest niekorzystny dla dzierżawcy gospodarstwa rolnego, który musi mieć możliwość osiągnięcia zamierzonych celów gospodarczych, a w szczególności musi mieć możliwość odzyskania środków produkcji jak i kosztów pracy zainwestowanych w produkcję rolną w dzierżawionym gospodarstwie.

Jak zauważył Pan Senator w oświadczeniu, tego typu rozwiązanie jest szczególnie dotkliwe dla tych osób, które mimo, iż przyznano im tylko rentę okresową (na kilka lat), wydzierżawili posiadane gospodarstwa rolne na 10 lat lub całkowicie wyzbyli się „warsztatu pracy” przekazując własne gospodarstwa. Pragnę jednak zwrócić uwagę, że dwuletnia niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym jest szczególnie potraktowana przez ustawodawcę. Zgodnie bowiem z art. 28 ust. 6 pkt 2 tej ustawy, wypłata ulega zawieszeniu w połowie jeżeli rencista pobiera okresową rentę rolniczą z tytułu niezdolności do pracy, nie dłużej jednak niż przez dwa lata. Ponadto zanim rolnik nabędzie prawo do renty może przez 540 dni pobierać zasiłek chorobowy. Informuję również, że zgodnie z ww. ustawą, rolnik może pozostawić sobie w użytkowaniu lub na własność grunty, których powierzchnia łączna nie przekracza 1 ha fizycznego lub 1 ha przeliczeniowego, co nie skutkuje zawieszeniem wypłaty części uzupełniającej renty.

Mimo to uprzejmie informuję, iż zgadzam się z postulatem Pana Senatora, iż należy zastanowić się nad omawianym problemem. Obecnie w Ministerstwie trwają prace nad reformą systemu ubezpieczenia społecznego rolników i zagadnienie zawieszania wypłaty świadczeń emerytalno-rentowych rolniczych będzie przedmiotem prac zespołu opracowującego założenia, a następnie projekt nowej ustawy o systemie ubezpieczenia społecznego rolników.

Jednocześnie pragnę zapewnić, że również jestem zdania, że rolny system ubezpieczeń społecznych powinien być dostępny wyłącznie dla osób, dla których działalność rolnicza stanowi jedyne lub podstawowe źródło utrzymania i w tym kierunku prowadzone są prace koncepcyjne nad nową ustawą regulującą ten system.

Z up. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
PODSEKRETAŃ STANU


Jan Krzysztof Ardanowski